

D ů v o d y:

Za platnosti § 933 obč. zák. v jeho původním doslovu, v němž o počátku lhůty nebylo žádného ustanovení, ustálila se v judikatuře praxe; dle níž při nárocích ze správy pro fyzické vady byl počátek lhůty k žalobě počítán od doby, kdy nabyvatel věc skutečně přejme, jelikož od tohoto okamžiku je s to, by ji prozkoumal. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje redakční historie vzniku předpisu § 933, z níž vyplývá, že dle názoru referentova, s nímž byl dle poradních protokolů projeven souhlas, lhůta měla počítati, jakmile věc byla kupitelem převzata (nach Empfang der Sache), tedy od doby odevzdání věci, jak Zeiler ve svém komentáři vysvětluje. Doba odevzdání věci, — od kteréhož času má kupitel, pokud se týče nabyvatel věci možnost ji prozkoumati a zjistiti případné její vady, — byla také z té příčiny považována za rozhodnou, že chtěl zákonodárce kupiteli vzhledem k určení poměrně krátké lhůty uložiti za povinnost, by co nejdříve věc prozkoumal, jelikož po uplynutí delší doby nelze spolehlivě zjistiti, zdali věc v době odevzdání byla stížena nějakou vadou. Z té okolnosti, že v § 933 obč. zák. v doslovu III. dílčí novely k obč. zákonu bylo užito slova »odvedení — Ablieferung«, nemůže dovolatel ve svůj prospěch ničeho vyvozovati, neboť, jak z důvodové zprávy ke zmíněné novele vyplývá, nebylo tím na hořejším názoru ničeho změněno, výrazu »Ablieferung« bylo, majíc zřetel k čl. 347 a 349 obch. zák., užito jen k zamezení omylu, by výraz »odevzdání« (Uebergabe), kdyby byl býval volen, nemohl býti vztahován při nemovitých věcech na knihovní odevzdání. Dle čl. 347 a 349 obch. zák. dlužno výrazem »odvedení« (Ablieferung) rozuměti onen čas, kdy kupitel byl s to, by s věcí fakticky disponoval, bez ohledu na to, zdali této možnosti užil čili nic. Poněvadž žalobce měl tuto možnost již dne 7. září 1918, jak bylo odvolacím soudem zjištěno, a žalobce konsoly, od žalovaného koupené, skutečně také si prohlédl, vyplývá z toho, že právní názor odvolacího soudu, že žalobní právo ze správy bylo dne 21. března 1919 již uhaslé, odpovídá úplně jak stavu věci, tak i zákonu; ode dne 7. září 1919 byl žalovaný pouze schovatelem těchto věcí, jelikož byly od něho téhož dne odevzdány žalobci tím způsobem, že týž, když je žalovaný z výkladní skříně přenesl do obchodní místnosti, je prohlédl a ponechal dále v uschování žalovaného až do doby, kdy pro ně donese bednu. Dne 7. září 1918 nejen že nabyl žalobce vlastnictví ke konsolám, nýbrž bylo mu možno od tohoto času jimi disponovati a jich vlastnosti zjistiti.

Čís. 334.

Po narození dítěte nelze více učiniti opatření po rozumu § 168, nový doslov, obč. zák., by i žádost byla podána před narozením dítěte.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, R I 466/19.)

Anna C-ová podala dne 13. února 1919 žádost, by bylo jejímu souložníku Josefu S-ovi po rozumu § 168 obč. zák. v novém doslovu uloženo, by předem složil zálohu ku krytí nákladů porodu a šestinedělí. Po konaném šetření o majetkových poměrech Josefa S-a vydal první soudce usnesení

ze dne 23. května 1919, jímž byl Josef S. povinným uznán, by poskytl jménem nastávajících útrat slehnutí a výživy po porodu žádanou zálohu. — Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu, vycházející z těchto úvah: Předpisu § 168 obč. zák. lze použítí jen před narozením dítěte, což plyne již z účelu tohoto předpisu. Mravní důvod jeho spočívá v tom, že právě v době bezprostředně po porodu život nemanželského dítěte nejvíce je ohrožen a matce pravidelně nedostává se prostředků na hrazení nutných výloh, porodem vzcházejících. Aby těmto nesnázím v zájmu dítěte a matky bylo odpomoženo, a by již v okamžiku narození dítěte byly tu peněžité prostředky na úhradu nákladů, uvedených v § 167 obč. zák., a by také matka útraty jí vzcházející mohla bezstarostně hraditi, ustanovil § 11 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. z., že matce již oplodněním přísluší materiální nárok, aby na souložníku domáhala se zálohy na krytí budoucích útrat shora dotčených. Narozením dítěte pozbývá ustanovení § 168 obč. zák. svého účelu. Jakmile dítě je zrozeno, může již žádáno býti placení, jež po případě podle okolností dle předpisu exekučního řádu žádáno býti může. Žadatelce narodila se nemanželská dcera dne 2. května 1919 a byl proti Josefu S-ovi zahájen spor o uznání otcovství, placení výživného a náhradu škody. Když věc tak se má, neměl první soud věcně vyřizovati návrh navrhovatelky, nýbrž měl jej odkázati na zahájený spor. Ačkoliv rekurs podán byl pouze proti výši stanovené zálohy a v dodatku k němu snažil se rekurent dovoditi, že tu není předpokladu § 168 obč. zák. proto, že Anna C-ová nevede život cudný, slušelo se přece naříkané usnesení zrušiti, poněvadž první soud uznal o nároku, na pořad nesporného řízení více nepatřícím.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelky.

Důvody:

Soud rekursní správně vystihl účel ustanovení § 168 obč. zák. v doslovu § 11 cís. nařízení ze dne 12. října 1914 čís. 276 ř. z. vytknuv, že právě v době bezprostředně po porodu život nemanželského dítěte nejvíce jest ohrožen a matce pravidelně se nedostává prostředků ku hrazení nutných výloh porodem vzcházejících, — že proto, by těmto nesnázím v zájmu dítěte a matky bylo odpomoženo, a by v okamžiku narození dítěte byly tu peněžité prostředky ku hrazení nákladů v § 166 a 167 obč. zák. uvedených, matce přiznán byl nárok, aby již před porodem domáhala se na souložníku zálohy ku krytí potřebných útrat. Má-li býti dosaženo tohoto účelu, musí plnění nemanželského otce v čase, totiž před narozením dítěte, býti zabezpečeno. V první době po slehnutí matka nebývá s to, by uplatnila příslušný nárok a je-li toho potřebí, soudně jemu průchod zjednala, takže by nárok z pravidla pozdě byl uspokojen. Soudním opatřením podle § 168 obč. zák., teprve po narození dítěte vydaným, však zmíněný účel se nevyplňuje, třebaže nárok matčin podán byl před porodem. Proto jest v tomto případě rozhodující pouze a jedině okolnost, že v době, kdy první soudce učinil své usnesení (23. května 1919), dítě navrhovatelkou očekávané bylo již narozeno (2. května 1919), nikoli však okolnost, že spory o uznání otcovství, výživné a náhradu škody teprve dne 15. srpna 1919 byly zahájeny. Opatření prvního soudu bylo dle toho, co vyloženo.

bezúčelné, nemohlo býti ponecháno v platnosti, a bylo soudem rekursním právem zrušeno, byť Josef S. ve svém rekursu stěžoval si jen do výše zálohy, zvláště když soud rekursní dle § 2, čís. 5 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. byl nejen oprávněn, nýbrž i povinen přihlížeti z moci úřední k tomu, že odpadl předpoklad § 168 obč. zák.

Čís. 335.

Podmínky, za nichž lze manželství nezvěstného prohlásiti za rozvázáno.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, R I 475/19.)

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu, jímž zamítnuta byla žádost Marie P-ové, by její manželství s nezvěstným Františkem P-em bylo prohlášeno za rozvázáno.

Důvody:

Předpis § 112 obč. zák. napotomními zákony nedoznal změny. Naopak v § 9 zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. z. poukazuje se co do podmínek, za nichž lze manželství prohlásiti za rozvázáno, k právu občanskému a dle § 3 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z., kterýžto zákon v otázce, o níž tito jde, neobsahuje ustanovení odchylných, platí i v případech tohoto zákona předpisy zákona z roku 1883. Porovná-li se na jedné straně předpis § 277 obč. zák., pokud se týče § 8 zákona z roku 1883 na druhé straně pak předpis § 112 obč. zák., pokud se týče § 9 zákona z roku 1883 (§ 3 zákona z roku 1918), lze ihned seznati, že jiné jsou podmínky soudcovského výroku, jímž nezvěstný za mrtva se prohlašuje, a jiné opět pro soudcovský výrok, jímž kromě toho manželství nezvěstného prohlašuje se za rozvázané. V obojím případě musí dokázány býti skutečnosti, k nimž zákon v § 24 obč. zák. (nyní v doslovu § 1 I. dílčí novely), pokud se týče § 1 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z. pojí důvěnku, že nezvěstný zemřel. Pro ten i onen případ platí předpis § 3, odst. 2. zákona z roku 1883, dle něhož soud co do použití průvodů a hodnocení důkazů není vázán průvodními pravidly. Podstatný rozdíl jest však ten, že pro prohlášku za mrtva stačí, dokázány-li skutečnosti, jimiž dle zákona důvěnka smrti jest opodstatněna, takže pak soud žádosti vyhověti musí, kdežto jedná-li se o to, by manželství nezvěstného bylo prohlášeno za rozvázáno, soud nesmí se prostě spokojiti s tím, že dokázána jest některá z podmínek § 24 obč. zák., pokud se týče předpoklad § 1 zákona z roku 1918, nýbrž zákon ukládá mu za povinnost, by řečenou podmínku nebo řečený předpoklad hodnotil dále v tom směru, zda s uvážením všech okolností odůvodňuje jeho přesvědčení o tom, že nezvěstný nejen domněle, nýbrž skutečně zemřel. V daném případě nelze o tom pochybovati, že podmínky zákona z roku 1918 splněny jsou. Poukazem k tomu a dalším okolnostem, že totiž nezvěstný František P. nejen po dvě léta, nýbrž po celou dobu války o sobě slechu nedal a pátrání po něm zůstalo marným, míní dovolací stěžovatelka, že sjednán jest postačitelý podklad pro soud-